

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»
Полтавський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

(17 листопада 2016 року)

Полтава-2016

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»
Полтавський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

(17 листопада 2016 року)

Полтава-2016

Здоров'я людини: теоретичні, практичні та методичні аспекти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / За загальною редакцією проф. М.В. Гриньової. — Полтава: Астроя, 2016. —346 с.

У збірнику представлені результати досліджень, присвячені теоретичним та практичним аспектам здоров'я людини, розкриті методичні підходи до викладання дисциплін здоров'язберігаючого спрямування у вищій та середній школі та інноваційні підходи до створення здоров'язбережного середовища у освітніх закладах, висвітлені сучасні проблеми підготовки фахівців з напрямку підготовки «Здоров'я людини».

Редакційна колегія:

Степаненко Микола Іванович — голова оргкомітету, доктор філологічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (головний редактор); **Гриньова Марина Вікторівна** — доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (зам. головного редактора); **Пилипенко Сергій Володимирович** — доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Закалюжний Віктор Маркович** — кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Слюсар Микола Володимирович** — кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Попельнюх Віктор Васильович** — кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Коваль Андрій Анатолійович** — старший викладач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Бажан Анатолій Григорович** — старший викладач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Корчан Наталія Олександрівна** — старший викладач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Новописьменний Сергій Анатолійович** — кандидат педагогічних наук, асистент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Друкується за ухвалою Вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол №5 від 27 жовтня 2016 року)

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

Комп'ютерне забезпечення: Коваль А.А.

Рецензенти:

Непорада Каріне Степановна — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри медичної, біологічної та біоорганічної хімії ВДНЗУ "Українська медична стоматологічна академія", м. Полтава

Хомич Лідія Олексіївна — доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

- практ. конф. / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. — Полтава, 2015. — С. 3–5.
4. Проблема охорони здоров'я у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського : (до XIX-х Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: здоров'я через освіту») / М. Антоненко // Початкова школа : Науково-методичний журнал. — 2012. — № 9. — С. 10–13.

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗРОБКУ ПРОЕКТУ «НОВА УКРАЇНЬСКА ШКОЛА: НОВІ СТАНДАРТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ»

Страшко С.В.¹, Білик В.Г.¹, Бойчук Ю.Д.², Босенко А.І.³, Гончаренко М.С.⁴, Гриньова М.В.⁵, Дутчак М.В.⁶

¹Національний педагогічний університет імені М.Д.Драгоманова

²Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

³Південноукраїнський національного педагогічного університету ім.

К.Д.Ушинського

⁴Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

⁵Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка

⁶Національний університет фізичного виховання і спорту України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Міністр
освіти і науки України

« _____ » _____ 20_ р.

ПОГОДЖЕНО

Голова Національного агентства із
забезпечення якості вищої освіти

« _____ » _____ 20_ р.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський)
шостий рівень НРК України**
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014 Середня освіта
(код та найменування спеціальності)

**ПРЕДМЕТНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ
014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)**
(код та найменування предметної спеціалізації)

Видання офіційне

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київ
2016**

ЗМІСТ

- I. Преамбула
- II. Загальна характеристика
- III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти
- IV. Перелік компетентностей випускника
- V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання
- VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти
- VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти
- VIII. Вимоги професійних стандартів
- IX. Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти
- Пояснювальна записка
- Таблиця 1. Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій
- Таблиця 2. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

I. Преамбула

I.1. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня освіти ступеня вищої освіти — бакалавр, (шостий рівень НРК України).
Галузь знань — 01 Освіта, спеціальність — 014 Середня освіта,
Предметна спеціалізація 014.14 Середня освіта (Здоров'я людини).
Затверджено на засіданні НМК-2 з предметної освіти і спорту,
«___»_____» 2016 року, протокол № ____.

I.2. Стандарт розроблений членами науково-методичної підкомісії зі здоров'я людини Науково-методичної комісії № 2 Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 06.04.2016 р. № 375).

1.3. Розробники Стандарту:

Страшко С.В. кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова;

Білик В.Г. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова;

Бойчук Ю.Д. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри здоров'я людини і корекційної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди;

Босенко А.І. кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри біології і здоров'я людини Південноукраїнський національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського;

Гончаренко М.С. доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри валеології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

Гриньова М.В. доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка;

Дутчак М.В. доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор перший проректор, завідувач кафедри здоров'я, фітнесу і рекреації Національного університету фізичного виховання і спорту України.

- 1.4.** Розглянуто на засіданні підкомісії, протокол № дата .
- 1.5.** Члени Науково-методичної ради МОН, відповідальні за погодження проектів стандартів вищої освіти НМК-2: Булава Леонід Миколайович; Шевцов Андрій Гаррієвич; Шаров Олег Ігорович.
- 1.6.** Рецензенти, які проводили фахову експертизу проекту стандарту:
- 1.7.** Розробниками стандартів ураховані результати обговорення, зокрема, пропозиції й зауваження

II. Загальна характеристика	
Рівень вищої освіти	Перший
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціалізація	014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень
Освітня кваліфікація	Бакалавр освіти (за предметною спеціалізацією «Здоров'я людини»)
Професійна кваліфікація	Порядок присвоєння професійної кваліфікації визначається органом, який затвердив відповідний професійний стандарт. До введення професійного стандарту й початку роботи органу, який присвоює професійну кваліфікацію, за умов успішної підсумкової атестації, вищим навчальним закладом присвоюється професійна кваліфікація «Учитель здоров'я людини».
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр освіти (Здоров'я людини). Учитель здоров'я людини. <i>Приклад запису кваліфікації в дипломі у випадку здобуття за освітньою програмою другої спеціальності 053 «Психологія»:</i> Бакалавр освіти (Здоров'я людини). Учитель здоров'я людини. Психолог у середніх загальноосвітніх навчальних закладах. <i>Приклад запису кваліфікації в дипломі у випадку здобуття за освітньою програмою другої предметної спеціалізації 014.05 Середня освіта (Біологія):</i> Бакалавр освіти (Здоров'я людини). Учитель здоров'я людини. Учитель біології. <i>Приклад запису кваліфікації в дипломі у випадку здобуття за освітньою програмою другої спеціальності 053 «Психологія» та додаткової спеціалізації «Масаж»:</i> Бакалавр освіти (Здоров'я людини). Учитель здоров'я людини. Психолог у середніх загальноосвітніх навчальних закладах. Масажист. <i>Приклад запису кваліфікації в дипломі у випадку здобуття за освітньою програмою другої спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (логопедія):</i> Бакалавр освіти (Здоров'я людини). Учитель здоров'я людини. Учитель дефектолог. Логопед.
Опис предметної області	Об'єкт вивчення: освітньо-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах I-II ступеня з предметів оздоровчого спрямування (основи здоров'я, валеологія, безпека життєдіяльності, медико-санітарна підготовка тощо); надання індивідуальних і групових консультацій та послуг у сфері збереження та зміцнення здоров'я людини. Цілі навчання: формування професійних компетентностей майбутніх учителів предметів оздоровчого спрямування (основи здоров'я, валеологія, безпека життєдіяльності, медико-санітарна підготовка тощо) початкової та основної (базової) школи та фахівця з надання індивідуальних і групових консультацій та послуг у сфері збереження та зміцнення здоров'я людини та забезпечення широкого доступу до працевлаштування в системі освітніх закладів та суміжних областях. Теоретичний зміст предметної області: теоретичні основи загальної і вікової фізіології, психології та педагогіки, колекційної педагогіки та

	<p>психології, біологічних та медичних наук (достатніх для формування предметних компетентностей зі здоров'я людини), фахова підготовка з валеології та основ фізичної реабілітації. Навчання студентів акцентовано на питаннях формування, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я дітей та молоді, підготовці до подальшого навчання.</p> <p>Методи і засоби: Лекції, лабораторні роботи, семінари, практичні заняття та тренінги в малих групах, самостійна робота на основі підручників, конспектів та електронних Веб-ресурсів, консультації із викладачами, в тому числі, в режимі он-лайн, підготовка курсових і бакалаврської робіт. Використання валеологічних, біологічних та неінвазивних медичних методів дослідження та моніторингу стану здоров'я учнів; методів експериментування, моделювання, прогнозування, статистичної обробки валеологічної інформації; упровадження сучасних інтерактивних методик, формування предметних компетентцій учнів зі здоров'я людини в початковій і основній школі.</p> <p>Інструменти та обладнання: обладнання та устаткування необхідне для проведення неінвазивної діагностики стану здоров'я, лабораторних і польових досліджень живих організмів та систем, функціонального та фізіотерапевтичного впливу на організм; технічні засоби навчання, включаючи використання сучасних Веб-технологій (зокрема iTunes U) для формування предметних компетентностей зі здоров'я людини.</p>
Академічні права випускників	Можливість навчання за програмою магістерського рівня вищої освіти. Набуття кваліфікацій за іншими спеціальностями та/або спеціалізаціями.
Працевлаштування випускників	Початкова та основна (базова) середня школа.
III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
Обсяг освітньої програми у ЄКТС	<p>На базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років обсяг освітньої програми становить 240 кредитів ЄКТС.</p> <p>На базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років, або на базі молодшого спеціаліста, обсяг освітньої програми становить 180-240 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних компетентностей, визначених даним Стандартом вищої освіти.</p> <p>Варіативна частина освітньої програми (дисципліни за вибором студента) має складати не менше 25% загального обсягу освітньої програми.</p>
IV. Перелік компетентностей випускника	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх, медико-біологічних, валеологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в початковій та основній (базовій) середній школі.
Загальні компетентності (ключеві соціальні)	<p>ЗК 1. Здатність, використовуючи базові знання з соціально-гуманітарних дисциплін, здійснювати спостереження та інтерпретувати соціальні явища; аналізувати їх зв'язок з різними областями фахової діяльності, застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;</p> <p>ЗК 2. Здатність усвідомлювати рівень власних знань, умінь і навичок, розуміє необхідність постійного підвищення кваліфікації та особистісного розвитку, здійснювати самооцінку, прагнути вдосконалювати свої навички та здібності, визначати напрям власного розвитку та навчання впродовж життя;</p> <p>ЗК 3. Здатність самостійно здобувати знання і розвивати свої професійні навички, використовуючи різні інформаційні джерела (рідною та іноземною мовою) та Веб-ресурси; критично оцінювати та аналізувати інформацію, поширювану в ЗМІ, особливо в царині своєї професійної діяльності, бути спроможним до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності;</p>

	<p>ЗК 4. Здатність ефективно працювати індивідуально, відповідно до інструкцій, приймати самостійні рішення та критично оцінювати результати своєї діяльності; працювати в команді, виконуючи різні ролі, приймати і визначати завдання діяльності;</p> <p>ЗК 5. Здатність усвідомлювати моральні і етичні проблеми, пов'язані з власною і чужою професійною діяльністю, бути переконаним у важливості етичної професійної поведінки, свідомо застосовувати принципи біоетики, проявляти рефлексію;</p> <p>ЗК 6. Здатність, враховуючи значення зовнішнього захисту життя і здоров'я дітей різного віку, створювати і підтримувати необхідний рівень безпеки людини та довкілля; формувати навички безпечної поведінки та бережливого природокористування; забезпечувати необхідний рівень індивідуальної та групової безпеки на виробництві (у навчальному закладі), побуті та у разі виникнення надзвичайних ситуацій, розуміти та реалізовувати стратегію сталого розвитку;</p> <p>ЗК 7. Здатність чітко та послідовно висловлюватися усно або письмово на теми, що стосуються різноманітних фахових питань українською мовою; читати і розуміти фахові наукові тексти іноземною мовою і спілкуватися цією мовою з фахівцями на рівні B2;</p> <p>ЗК 8. Здатність здійснювати індивідуальну підприємницьку діяльність.</p>
<p>Загальногалузеві компетентності (психолого-педагогічні)</p>	<p>ЗК 9. Здатність усвідомлювати і бути переконаний у важливості, доцільності та необхідності педагогічного впливу на соціальне середовище для розвитку оптимальних взаємовідносин в ньому; проектувати свою професійну діяльність у відповідності до цього;</p> <p>ЗК 10. Здатність використовувати основні теорії, що стосуються навчання, виховання і викладання в практичній діяльності, розуміти їх різноманітність;</p> <p>ЗК 11. Здатність володіти елементарними знаннями про процеси міжособистісного спілкування і соціального розвитку, їх закономірності та відхилення;</p> <p>ЗК 12. Здатність, використовуючи основні теорії вікової фізіології та психології для діагностики та аналізу мотивів і закономірностей людської поведінки, враховуючи вікові особливості фізичного і психічного розвитку учнів, прогнозувати стратегії і практичні дії щодо різних контекстів педагогічної діяльності;</p> <p>ЗК 13. Здатність використовувати базові знання про учасників навчально-виховного процесу, структуру та функції системи освіти; цілі, правові основи організації і функціонування різних загальноосвітніх та спеціалізованих навчально-виховних закладів, позашкільних установ, інтернатів та опікунських структур для організації професійної діяльності;</p> <p>ЗК 14. Здатність здійснювати наукові дослідження під керівництвом наукового керівника, застосовуючи основні статистичні методи та комп'ютерні алгоритми, методи аналізу та опису педагогічних явищ;</p> <p>ЗК 15. Здатність оцінювати придатність поширених методів, процедур і практик для реалізації завдань, пов'язаних з різними сферами педагогічної діяльності; використовувати основні теорії для аналізу, інтерпретації та розробки педагогічних стратегій; генерувати тактику вирішення конкретних педагогічних проблем; прогнозувати хід їх вирішення та наслідки цих дій;</p> <p>ЗК 16. Здатність надати невідкладну долікарську допомогу; здійснювати профілактику неінфекційних та інфекційних захворювань і дитячого травматизму; підбирати, використовувати та розробляти різні дидактичні прийоми з урахуванням вікових особливостей учнів, їх біологічного віку та стану здоров'я; зберігати та створювати сприятливе для здоров'я учасників навчально-виховного процесу довкілля;</p> <p>ЗК 17. Здатність визначати шляхи та здійснювати корекційну допомогу дітям з вадами розвитку в умовах інклюзивного навчального закладу.</p>
<p>Предметні</p>	<p>ПК 1. Здатність використовувати під час навчання та виконання</p>

(спеціальні фахові) компетентності	<p>професійних завдань базові знання про хімічні та фізичні основи процесів життєдіяльності, про будову та функції організму людини в цілому та його окремих органів і систем органів;</p> <p>ПК 2. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання про природокористування, охорону навколишнього середовища та основні фактори довкілля, що впливають на здоров'я людини;</p> <p>ПК 3. Здатність використовуючи під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з біології, медицини та валеології оцінювати основні соціальні виклики щодо здоров'я дітей та молоді з метою проведення превентивної роботи;</p> <p>ПК 4. Здатність проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, валеології, охорони праці, основ медичних знань тощо) в загальноосвітніх навчальних закладах і оцінювати його ефективність;</p> <p>ПК 5. Здатність формувати в учнів життєві компетентності особистості на засадах розвитку життєвих навичок відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді;</p> <p>ПК 6. Здатність формувати в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, особистим прикладом утверджувати здоровий спосіб життя, повагу до принципів загальнолюдської моралі;</p> <p>ПК 7. Здатність проектувати, організовувати і проводити позакласну виховну роботу з питань формування, збереження та зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб; забезпечити формування свідомої мотивації в дітей та молоді до здорового способу життя;</p> <p>ПК 8. Здатність до перенесення системи наукових валеологічних знань у площину навчального предмету, забезпечувати безпечне проведення валеологічних досліджень в лабораторії та природних умовах, формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння та навички;</p> <p>ПК 9. Здатність проводити оцінку та моніторинг рівня здоров'я, прогнозувати стан індивідуального та суспільного здоров'я; здійснювати індивідуальні і групові консультації с питань здорового способу життя, раціонального харчування, розробляти та супроводжувати індивідуальні оздоровчі системи, залучати дітей та молодь до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, надавати фізіотерапевтичні послуги в межах сформованих компетенцій (масаж, фітопрофілактика і фітотерапія, профілактика порушень зору та постави тощо);</p> <p>ПК 10. Здатність аналізувати програми, підручники та навчально-методичні матеріали з предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, валеології, охорони праці та основ медичних знань тощо), підбирати і використовувати адекватні методики та педагогічні технології для організації навчально-виховного процесу з інваріативних та варіативних предметів оздоровчого спрямування.</p>
V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання	
Програмні результати навчання	
Знання:	<p>ПРЗ 1. Має елементарні структуровані знання про місце педагогіки в системі наук, її предметних і методологічних взаємозв'язках з іншими науками; про різні напрями педагогіки; володіє педагогічною термінологією, теоріями та методологією;</p> <p>ПРЗ 2. Має впорядковані знання про навчання і виховання, їх філософські, соціокультурні, історичні, біологічні, психологічні і медичні основи; має базові знання щодо розвитку людини протягом життя в біологічному, психологічному та соціальному аспектах;</p> <p>ПРЗ 3. Має елементарні знання методології виконання типових завдань, стандартів, нормативів, процедур, що використовуються в</p>

	<p>різних областях педагогічної діяльності;</p> <p>ПРЗ 4. Має елементарні знання про найбільш важливі закони фізики та хімії, про структуру і властивості основних типів біологічних макромолекул та їх складових; розуміє фізико-хімічні основи та молекулярні механізми основних процесів життєдіяльності;</p> <p>ПРЗ 5. Знає загальну біологію, екологію, мікробіологію, вірусологію, цитологію, гістологію, імунологію, анатомію та фізіологію людини та може використовувати ці знання в практичній діяльності;</p> <p>ПРЗ 6. Знає загальну, вікову та шкільну гігієну, основи дієтології, біоритмології, паразитології, основи валеології (санології) тощо;</p> <p>ПРЗ 7. Знає особливості будови та функцій мозку людини, фізіологічні основи вищої нервової діяльності, фізіологію сприйняття, кодування і переробки інформації, загальну та вікову психологію, психологію здоров'я, конфліктів і спілкування, спеціальну та експериментальну психологію, основи організації психологічної служби тощо;</p> <p>ПРЗ 8. Знає особливості розвитку структури і функцій дитячого організму, становлення психічної функції в онтогенезі, етапи розвитку типів мислення;</p> <p>ПРЗ 9. Знає теоретичну і практичну валеологію, основи безпеки життєдіяльності, основи охорони праці та цивільного захисту населення і використовує ці знання для проведення навчання з основ здоров'я та інших предметів оздоровчого спрямування;</p> <p>ПРЗ 10. Знає фізіологічні, психологічні та дидактичні основи організації навчального процесу;</p> <p>ПРЗ 11. Має теоретичні знання з основ масажу, профілактики та корекції порушень зору та постави, фітопрофілактики, загартування та оздоровчо-рекреаційної рухової активності.</p>
Уміння:	<p>ПРУ 1. Уміє самостійно проводити уроки основ здоров'я, валеології, основ безпеки життєдіяльності, основ охорони праці та цивільного захисту населення, використовуючи продуктивні технології, методи, прийоми, форми та засоби навчання;</p> <p>ПРУ 2. Володіє педагогічними технологіями спрямованими на мінімізацію негативного впливу шкільного стресу на здоров'я учнів, уміннями педагога-тренера;</p> <p>ПРУ 3. Уміє здійснювати діагностику рівня здоров'я (неінвазивними клінічними та валеологічними методами);</p> <p>ПРУ 4. Уміє надавати першу долікарську медичну допомогу у невідкладних станах;</p> <p>ПРУ 5. Уміє проводити превентивну освітню роботу та планувати і організовувати оздоровчі заходів;</p> <p>ПРУ 6. Уміє створювати і підтримувати сприятливе для здоров'я середовище в навчальному закладі;</p> <p>ПРУ 7. Уміє проводити психодіагностику, підтримувати психічного здоров'я і здійснювати психокорекції;</p> <p>ПРУ 8. Володіє методами діагностики біологічного віку і використовує їх для встановлення етапів вікового розвитку дитини (зокрема, шкільної зрілості), відповідності фізичного і психічного розвитку показникам норми;</p> <p>ПРУ 9. Володіє практичними навичками проведення масажу, профілактики і корекції зору та постави, фітопрофілактики, загартування та оздоровчо-рекреаційної рухової активності;</p> <p>ПРУ 10. Володіє практичними навичками проведення експериментальних лабораторних та польових досліджень;</p> <p>ПРУ 11. Уміє визначати по класифікаторам лікарські рослини, збирати їх, підготовлювати для зберігання, готувати оздоровчі фіто чаї та інші фітопрепарати;</p> <p>ПРУ 12. Володіє професійною лексикую та загальною культурою мовлення.</p>
Комунікація:	<p>ПРК 1. Уміє в чіткій і послідовній формі, різними каналами зв'язку спілкуватися, використовуючи спеціальну термінологію (рідною, іноземною та латинською мовами), з фахівцями в галузі освіти, а доступною мовою — із споживачами освітніх послуг та фахівцями інших спеціальностей;</p>

	<p>ПРК 2. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРК 3. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;</p> <p>ПРК 4. Здатний співпрацювати з організаціями, центрами, установами, що здійснюють профілактику правопорушень серед учнів, просвітницьку роботу щодо формування навичок здорового способу життя.</p>
Автономія і відповідальність:	<p>ПРА 1. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобути під час навчання компетенції.</p> <p>ПРА 2. Здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.</p>
VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти	
Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі комплексного кваліфікаційного екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до комплексного кваліфікаційного екзамену	Комплексний кваліфікаційний екзамен має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання з теорії й методики навчання за спеціальністю і предметною спеціалізацією.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання спеціалізованої задачі з валеології та/або практичної проблеми з методики навчання предметом оздоровчого спрямування, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і сучасних методів навчання. Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті вищого навчального закладу або його структурного підрозділу.
VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти	
<p>У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти; 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб; 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою; 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти; 9) інших процедур і заходів. <p>Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.</p>	
VIII Вимоги професійних стандартів	
<p>Офіційними документами, що були враховані у Стандарти вищої освіти та є важливими для урахування при побудові та реалізації освітньої (освітньо-професійної) програми — це:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кваліфікаційні характеристики професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних 	

<p>працівників навчальних закладів. Затверджені Наказом МОН від 01.06.2013 р. № 665. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/other/37302/list/1/</p> <p>2. Галузевий стандарт вищої освіти України за напрям підготовки 6.010203 «Здоров'я людини*» галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», кваліфікація «Вчитель основ здоров'я загальноосвітнього навчального закладу I-II ступеня». Затверджений Наказом МОН від 02.07.2014 р. № 783. Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/0B54GbTtDzhCNZnhyM2FJcWd6Um8?usp=sharing</p>
VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти
<p>1. Закон України «Про вищу освіту». http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18</p> <p>2. Закон України «Про освіту». Проект. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57141</p> <p>3. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p</p> <p>4. ESG — http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf</p> <p>5. ISCED (МСКО) 2011 — http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf</p> <p>6. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 — http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf</p> <p>7. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. – К. : Видавництво «Соцінформ», 2010.</p> <p>8. Перелік галузей знань і спеціальностей — http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p</p> <p>9. Напрацювання проекту TUNING (Education) http://www.unideusto.org/tuningeu/publications/269-reference-points-for-the-design-and-delivery-of-degree-programmes-in-education.html</p> <p>10. Наказ МОН України від 01.06.2016 за №600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» — http://old.mon.gov.ua/files/normative/2016-06-01/5555/nmon_600.zip</p> <p>11. Наказ МОН України від 31.05.2016 за №506 Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціалізацій) в системі підготовки педагогічних кадрів. — http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0798-16</p> <p>12. Порядок внесення інформації, яка повинна міститися в документах про вищу освіту державного зразка. Постанова Кабінету міністрів України від 5 травня 2016 р. № 325: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248779880</p> <p>13. Галузевий стандарт вищої освіти України за напрям підготовки 6.010203 «Здоров'я людини*» галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», кваліфікація «Вчитель основ здоров'я загальноосвітнього навчального закладу I-II ступеня». Затверджений Наказом МОН від 02.07.2014 р. № 783. Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/0B54GbTtDzhCNZnhyM2FJcWd6Um8?usp=sharing</p> <p>14. Навчально-методичний комплекс дисциплін фахової підготовки бакалавра за напрямом «Здоров'я людини*» Режим доступу: http://autta.org.ua/files/resources/zdorovyva-lyudini2.pdf</p>

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти містить програмні компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів з предметної спеціалізації **014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)** та програмні результати навчання, які виражають що саме студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Таблиця 1 показує до якої групи дескрипторів НРК належать програмні результати навчання, пов'язані з відповідними компетентностями. В таблиці 2 показана відповідність програмних результатів навчання та компетентностей.

Вищий навчальний заклад самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів навчальної діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей. Нормативний зміст підготовки визначається дисциплінами, що забезпечують досягнення програмних

результатів навчання. При описі окремих дисциплін, практик та інших видів навчальної діяльності потрібно визначити мету їх вивчення (компетентності, на формування яких направлена дана дисципліна) та конкретні заплановані результати навчання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання.

Для забезпечення академічної мобільності студентів рекомендується при розробці навчальних планів підготовки бакалаврів з предметної спеціалізації **014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)** використовувати освітньо-професійну програму Галузевого стандарту підготовки за напрямом «Здоров'я людини*» (Код доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/0B54GbTtDzhCNZnhYm2FJcWd6Um8?usp=sharing>)

Наведений в Стандарті перелік компетентностей і програмних результатів навчання не є вичерпним. Вищі навчальні заклади при формуванні профілю освітніх програм вказують додаткові компетентності і програмні результати навчання, які відповідають варіативній складовій спеціалізації.

За наявності відповідного обґрунтування, вищий навчальний заклад може запровадити в освітній програмі додаткові професійні кваліфікації та умови її присвоєння.

Вищий навчальний заклад має право вводити додаткові форми атестації здобувачів вищої освіти у формі кваліфікаційного/атестаційного екзамену.

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
ЗК 1. Здатність, використовуючи базові знання з соціально-гуманітарних дисциплін, здійснювати спостереження та інтерпретувати соціальні явища; аналізувати їх зв'язок з різними областями фахової діяльності, застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;	+	+		
ЗК 2. Здатність усвідомлювати рівень власних знань, умінь і навичок, розуміє необхідність постійного підвищення кваліфікації та особистісного розвитку, здійснювати самооцінку, прагнути вдосконалити свої навички та здібності, визначати напрям власного розвитку та навчання впродовж життя;	+	+		
ЗК 3. Здатність самостійно здобувати знання і розвивати свої професійні навички, використовуючи різні інформаційні джерела (рідною та іноземною мовою) та Веб-ресурси; критично оцінювати та аналізувати інформацію, поширювану в ЗМІ, особливо в царині своєї професійної діяльності, бути спроможним до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності;			+	+
ЗК 4. Здатність ефективно працювати індивідуально, відповідно до інструкцій, приймати самостійні рішення та критично оцінювати результати своєї діяльності; працювати в команді, виконуючи різні ролі, приймати і визначати завдання діяльності;			+	+
ЗК 5. Здатність усвідомлювати моральні і етичні проблеми, пов'язані з діяльністю;	+	+	+	

ні з власною і чужою професійною діяльністю, бути переконаним у важливості етичної професійної поведінки, свідомо застосовувати принципи біоетики, проявляти рефлексію;				
ЗК 6. Здатність, враховуючи значення зовнішнього захисту життя і здоров'я дітей різного віку, створювати і підтримувати необхідний рівень безпеки людини та довкілля; формувати навички безпечної поведінки та бережливого природокористування; забезпечувати необхідний рівень індивідуальної та групової безпеки на виробництві (у навчальному закладі), побути та у разі виникнення надзвичайних ситуацій, розуміти та реалізовувати стратегію сталого розвитку;	+	+		
ЗК 7. Здатність чітко та послідовно висловлюватися усно або письмово на теми, що стосуються різноманітних фахових питань українською мовою; читати і розуміти фахові наукові тексти іноземною мовою і спілкуватися цією мовою з фахівцями на рівні B2;	+		+	
ЗК 8. Здатність здійснювати індивідуальну підприємницьку діяльність.	+			+
ЗК 9. Здатність усвідомлювати і бути переконаний у важливості, доцільності та необхідності педагогічного впливу на соціальне середовище для розвитку оптимальних взаємовідносин в ньому; проектувати свою професійну діяльність у відповідності до цього;	+		+	
ЗК 10. Здатність використовувати основні теорії, що стосуються навчання, виховання і викладання в практичній діяльності, розуміти їх різноманітність;	+	+		
ЗК 11. Здатність володіти елементарними знаннями про процеси міжособистісного спілкування і соціального розвитку, їх закономірності та відхилення;	+			
ЗК 12. Здатність, використовуючи основні теорії вікової фізіології та психології для діагностики та аналізу мотивів і закономірностей людської поведінки, враховуючи вікові особливості фізичного і психічного розвитку учнів, прогнозувати стратегії і практичні дії щодо різних контекстів педагогічної діяльності;	+	+		
ЗК 13. Здатність використовувати базові знання про учасників навчально-виховного процесу, структуру та функції системи освіти; цілі, правові основи організації і функціонування різних загальноосвітніх та спеціалізованих навчально-виховних закладів, позашкільних установ, інтернатів та опікунських структур для організації професійної діяльності;	+	+		
ЗК 14. Здатність здійснювати наукові дослідження під керівництвом наукового керівника, застосовуючи основні статистичні методи та комп'ютерні алгоритми, методи аналізу та опису педагогічних явищ;			+	
ЗК 15. Здатність оцінювати придатність поширених методів, процедур і практик для реалізації завдань, пов'язаних з різними сферами педагогічної діяльності; використовувати основні теорії для аналізу, інтерпретації та розробки педагогічних стратегій; генерувати тактику вирішення конкретних педагогічних проблем; прогнозувати хід їх вирішення та наслідки цих дій;	+	+		
ЗК 16. Здатність надати невідкладну долікарську допомогу; здійснювати профілактику неінфекційних та інфекційних захворювань і дитячого травматизму; підбирати, використовувати та розробляти різні дидактичні прийоми з урахуванням вікових особливостей учнів, їх біологічного віку та стану здоров'я; зберігати та створювати сприятливе для здоров'я учасників навчально-виховного процесу довкілля;			+	
ЗК 17. Здатність визначати шляхи та здійснювати корекційну допомогу дітям з вадами розвитку в умовах інклюзивного навчального закладу.	+	+		
Спеціальні (фахові) компетентності				
ПК 1. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання про хімічні та фізичні основи процесів життєдіяльності, про будову та функції організму людини в цілому та його окремих органів і систем органів;	+			

ПК 2. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання про природокористування, охорону навколишнього середовища та основні фактори довкілля, що впливають на здоров'я людини;	+			
ПК 3. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з біології, медицини та валеології оцінювати основні соціальні виклики щодо здоров'я дітей та молоді з метою проведення превентивної роботи;	+	+		
ПК 4. Здатність проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, валеології, охорони праці, основ медичних знань тощо) в загальноосвітніх навчальних закладах і оцінювати його ефективність;	+	+		
ПК 5. Здатність формувати в учнів життєві компетентності особистості на засадах розвитку життєвих навичок відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді;	+	+		
ПК 6. Здатність формувати в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, особистим прикладом утверджувати здоровий спосіб життя, повагу до принципів загальнолюдської моралі;	+	+		+
ПК 7. Здатність проектувати, організовувати і проводити позакласну виховну роботу з питань формування, збереження та зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб; забезпечити формування свідомої мотивації в дітей та молоді до здорового способу життя;	+	+		+
ПК 8. Здатність до перенесення системи наукових валеологічних знань у площину навчального предмету, забезпечувати безпечне проведення валеологічних досліджень в лабораторії та природних умовах, формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння та навички;	+	+		+
ПК 9. Здатність проводити оцінку та моніторинг рівня здоров'я, прогнозувати стан індивідуального та суспільного здоров'я; здійснювати індивідуальні і групові консультації с питань здорового способу життя, раціонального харчування, розробляти та супроводжувати індивідуальні оздоровчі системи, залучати дітей та молодь до оздоровчо-рекреаційної рухової активності, надавати фізіотерапевтичні послуги в межах сформованих компетенцій (масаж, фітопрофілактика і фітотерапія, профілактика порушень зору та постави тощо);	+	+	+	+
ПК 10. Здатність аналізувати програми, підручники та навчально-методичні матеріали з предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, валеології, охорони праці та основ медичних знань тощо), підбирати і використовувати адекватні методики та педагогічні технології для організації навчально-виховного процесу з інваріативних та варіативних предметів оздоровчого спрямування.	+	+		+

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності: ІК — інтегральна, ЗК — загальні, ПК — професійні.
ПРЗ 1. Має елементарні структуровані знання про місце педагогіки в системі наук, її предметних і методологічних взаємозв'язках з іншими науками; про різні напрями педагогіки; володіє педагогічною термінологією, теоріями та методологією.	
ПРЗ 2. Має впорядковане знання про навчання і виховання, їх філософські, соціокультурні, історичні, біологічні, психологічні	

і медичні основи; має базові знання щодо розвитку людини протягом життя в біологічному, психологічному та соціальному аспектах.	
ПРЗ 3. Має елементарні знання методології виконання типових завдань, стандартів, нормативів, процедур, що використовуються в різних областях педагогічної діяльності.	
ПРЗ 4. Має елементарні знання про найбільш важливі закони фізики та хімії, про структуру і властивості основних типів біологічних макромолекул та їх складових; розуміє фізико-хімічні основи та молекулярні механізми основних процесів життєдіяльності.	
ПРЗ 5. Знає загальну біологію, екологію, мікробіологію, вірусологію, цитологію, гістологію, імунологію, анатомію та фізіологію людини та може використовувати ці знання в практичній діяльності.	
ПРЗ 6. Знає загальну, вікову та шкільну гігієну, основи дієтології, біоритмології, паразитології, основи валеології (санології) тощо.	
ПРЗ 7. Знає особливості будови та функцій мозку людини, фізіологічні основи вищої нервової діяльності, фізіологію сприйняття, кодування і переробки інформації, загальну та вікову психологію, психологію здоров'я, конфліктів і спілкування, спеціальну та експериментальну психологію, основи організації психологічної служби тощо.	
ПРЗ 8. Знає особливості розвитку структури і функцій дитячого організму, становлення психічної функції в онтогенезі, етапи розвитку типів мислення.	
ПРЗ 9. Знає теоретичну і практичну валеологію, основи безпеки життєдіяльності, основи охорони праці та цивільного захисту населення і використовує ці знання для проведення навчання з основ здоров'я та інших предметів оздоровчого спрямування.	
ПРЗ 10. Знає фізіологічні, психологічні та дидактичні основи організації навчального процесу.	
ПРЗ 11. Має теоретичні знання з основ масажу, профілактики та корекції порушень зору та постави, фітопрофілактики, загартування та оздоровчо-рекреаційної рухової активності.	
ПРУ 1. Уміє самостійно проводити уроки основ здоров'я, валеології, основ безпеки життєдіяльності, основ охорони праці та цивільного захисту населення, використовуючи продуктивні технології, методи, прийоми, форми та засоби навчання.	
ПРУ 2. Володіє педагогічними технологіями спрямованими на мінімізацію негативного впливу шкільного стресу на здоров'я учнів, уміннями педагога-тренера.	
ПРУ 3. Уміє здійснювати діагностику рівня здоров'я (неінвазивними клінічними та валеологічними методами).	
ПРУ 4. Уміє надавати першу долікарську медичну допомогу у невідкладних станах.	
ПРУ 5. Уміє проводити превентивну освітню роботу та планувати і організовувати оздоровчі заходи.	
ПРУ 6. Уміє створювати і підтримувати сприятливе для здоров'я середовище в навчальному закладі.	
ПРУ 7. Уміє проводити психодіагностику, підтримувати психічного здоров'я і здійснювати психокорекції.	
ПРУ 8. Володіє методами діагностики біологічного віку і використовує їх для встановлення етапів вікового розвитку дитини (зокрема, шкільної зрілості), відповідності фізичного і психічного розвитку показникам норми.	
ПРУ 9. Володіє практичними навичками проведення масажу, профілактики і корекції зору та постави, фітопрофілактики, загартування та оздоровчо-рекреаційної рухової активності.	
ПРУ 10. Володіє практичними навичками проведення експериментальних лабораторних та польових досліджень.	
ПРУ 11. Уміє визначати по класифікаторам лікарські рослини,	

збирати їх, підготовлювати для зберігання, готувати оздоровчі фіто чаї та інші фітопрепарати.	
ПРУ 12. Володіє професійною лексикою та загальною культурою мовлення.	
ПРК 1. Уміє в чіткій і послідовній формі, різними каналами зв'язку спілкуватися, використовуючи спеціальну термінологію (рідною, іноземною та латинською мовами), з фахівцями в галузі освіти, а доступною мовою — із споживачами освітніх послуг та фахівцями інших спеціальностей.	
ПРК 2. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).	
ПРК 3. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.	
ПРК 4. Здатний співпрацювати з організаціями, центрами, установами, що здійснюють профілактику правопорушень серед учнів, просвітницьку роботу щодо формування навичок здорового способу життя.	
ПРА 1. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.	
ПРА 2. Здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.	

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

Бойчук Ю. Д.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Провідним напрямом якісного оновлення професійної освіти є підготовка фахівців, здатних усвідомлено використовувати потенціал фундаментальних дисциплін для системного вирішення професійних завдань. Досягнення цього можливе на основі *міждисциплінарної інтеграції* як дидактичної основи забезпечення цілісності освітнього процесу у сучасній вищій школі [1; 3].

Інтеграція (від лат. *integration* — поповнення, відновлення) — процес розвитку, об'єднання у ціле розрізнених частин і елементів. Процеси інтеграції мають місце як у вже існуючій системі, де вони підвищують рівень її цілісності і організованості, так і при виникненні нової (емеджентної) системи з раніше не сполучених елементів. У процесі інтеграції в системі збільшується об'єм та інтенсивність взаємозв'язків між елементами [2]. Інтеграція — це не тільки підсилення зв'язків, але і зміна вихідних елементів. Якщо такої зміни немає, то й відсутнє підсилення зв'язків, воно підмінюється лише механічним об'єднанням. Інтеграційний процес означає новоутворення цілісності, яке має системні якості загальнонаукової, міжнаукової чи внутрішньонаукової взаємодії, відповідні механізми взаємозв'язку, а також зміни в елементах, функціях об'єкта вивчення, які обумовлені зворотним зв'язком системних засобів і нових якостей, що утворилися.

Підґрунтям для інтеграції в професійній освіті є аналогічні тенден-

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ МУЛЬТИПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ.	3
Неборак С.С., Пилипенко С.В.	
ФІЗІОЛОГІЧНІ, МОРФОЛОГІЧНІ ТА БІОФІЗИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ ТОЧОК.....	9
Бажан А.Г.	
ИЗУЧЕНИЕ СОСТОЯНИЯ ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭКСПРЕСС-МЕТОДА ПО Г.Л. АПАНАСЕНКО.....	12
Бугаевский К.А.	
ПРОБЛЕМИ GERONTOLOGIЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	15
Бухинська Т.В., Корчан Н.О.	
ГЕРОПРОТЕКТОРИ: ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	18
О.М. Вайсерман	
ЦИФРОВА МАМОГРАФІЯ ЯК МЕТОД РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ	19
Васько Л.М., Сліпуха Б.Л., Васько М.Ю.	
ІПОТЕРАПІЯ — ВЕРХИ ДО ЗДОРОВ'Я	20
Гончаренко А. В., Закалюжний В.М.	
ПРАКТИЧЕСКАЯ ВАЛЕОЛОГИЯ	23
Горчаков В.Ю.	
РОЛЬ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ПРОФІЛАКТИЦІ СЕРЦЕВО- СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	26
Купновицька І.Г. ¹ , Губіна Н.В. ¹ , Белегай Р.І. ¹ , Фітковська І.П. ¹ , Клименко В.І. ¹ , Соломчак А.О. ² , Джанджала Ю.О. ² , Ізбенко Т.С. ³	
САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНІ ТА ЕКОЛОГО-ОЗДОРОВЧІ ВЛАСТИВОСТІ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ПОЛТАВСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ПОЛІКЛІНІКИ № 3.....	28
Дерев'янюк Т.В., Величко Р.М.	
КАНІСТЕРАПІЯ: СОБАКИ-ТЕРАПЕВТИ ЛІКУЮТЬ ЛЮДЕЙ	31
Дуда А.О.	
ПЕРСПЕКТИВНІ ПІДХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ МАСТОПАТІЙ ЗА УЧАСТЮ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР.....	33
Жепко В.П., Мартиненко Н.В.	
ЗДОРОВ`Я ЛЮДИНИ ТА ЯКІСТЬ СУЧАСНИХ ПРОДУКТІВ СПОЖИВАННЯ ..	36
Загоруйко Г.Є.	
ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ БДЖОЛИНОГО МАТОЧНОГО МОЛОЧКА	39
Закалюжний В.М.	
ЗНАЧЕННЯ ЖИРНОКИСЛОТНОГО СКЛАДУ НАЙДОВШОГО М'ЯЗА СПИНИ СВИНЕЙ ВЕЛИКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ У ХАРЧУВАННІ	41
Канюка О.Ю.	
КОЗИНЕ МОЛОКО — ВИСОКОЦІННА ОРГАНІЧНА СКЛАДОВА В СИСТЕМІ ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ.....	43
Карбан Ю.В., Васильєва О.О.	
ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА УСПІШНОГО МАЙБУТНЬОГО	44
Каценко А.Л.	

ПРОБЛЕМИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ У МІСТАХ	48
Клепець О.В.	
ПРОФЕСІЙНИЙ СТРЕС ЯК ФАКТОР ПОГІРШЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	51
Коваленко Н.П. ¹ , Шерстюк О.Л. ¹ , Коваленко Є.А. ² , Шерстюк О.О. ³	
ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ З ПОСТРАЖДАЛИМИ У ДОРОЖНЬО- ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОДАХ	53
Кондель В.М., Кусімо А.Т.	
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	56
Корінчак Л.М.	
ЗНАЧЕННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА СЕЧОКАМ'ЯНУ ХВОРОБУ	59
Кузан М.М. ¹ , Кіт Є.І. ²	
ФОБІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	62
Кусімо А.Т.	
ХАРЧУВАННЯ У РАННЬОМУ ЖИТТІ І «ПРОГРАМУВАННЯ» ДОВГОВІЧНОСТІ.....	65
О.М. Вайсерман	
ФАКТОРИ ПЕРЕДЧАСНОГО СТАРІННЯ І СПРОБА ПОБУДУВАТИ КОМПЛЕКСНУ ВАЛЕОЛОГІЧНУ СИСТЕМУ ОЗДОРОВЛЕННЯ/«ОМОЛОДЖЕННЯ» ЛЮДЕЙ.....	66
Ліпський П.Ю.	
ВИВЧЕННЯ ЦІЛЮЩОГО ВПЛИВУ «АПІТЕРАПЕВТИЧНОГО БУДИНОЧКА» («ВУЛИКОТЕРАПІЇ») НА ЗДОРОВ'Я І ДОВГОЛІТТЯ ЛЮДИНИ — ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	71
Мартиненко О.П.	
ЛІКУВАЛЬНЕ ПЛАВАННЯ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ХВОРИХ БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ	74
Матрошилін О.Г., Павлів І.Я.	
РЕКРЕАЦІЙНИЙ ЕКОЛОГО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОЛИНИ РІЧКИ МЖА	77
Молчанюк О.В., Пальчик О.О., Шепель І.М., Дехтярьова О.О., Чернікова Н.В.	
ВИКОРИСТАННЯ КУЩОВИХ РОСЛИН ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ОКОЛИЦЬ С. ЛЯШКІВКИ ЦАРИЧАНСЬКОГО Р-НУ В НАРОДНІЙ МЕДИЦИНІ	80
Дерев'янка Т.В. , Сиса І.Є.	
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЛУЧНОЇ ФЛОРИ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ	82
Орлова Л.Д., Таран К.О.	
АНАЛІЗ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	85
Кривич І.П., Страшко С. В., Палієнко К.В., Гусєва Г.М., Якименко Т.С., Чумак Ю.Ю.	
ОТРУЙНІ ДЕКОРАТИВНІ РОСЛИНИ НАШИХ КЛУМБ.....	91
Пилипенко М.О.	
СУЧАСНІ ПИТАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ПРОФІЛАКТИКИ ПЛОСКОСТОПОСТІ .	94
Підлужна С.А., Рогуля В.О.	

НАДЛИШОК ФТОРУ В ПИТНІЙ ВОДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ФТОРИСТА ІНТОКСИКАЦІЯ.....	97
Подошвелева О.Г. Горнак О.С.	
ЩОДО ЙМОВІРНОСТІ ПОШИРЕННЯ ЗООНОЗІВ ЛЮДИНИ І ТВАРИН МІГРУЮЧИМИ ПТАХАМИ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	99
Попельнюх В. В., Дупак В. С.	
ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ — НАПРЯМОК БОРТЬБИ З НЕІНФЕКЦІЙНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ	103
Потяженко М.М., Невоїт Г.В.	
ПРИРОДНІ ЧИННИКИ ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	107
Почерняєва В.Ф., Баштан В.П., Васько Л.М., Жукова Т.О., Нестуля К.І.	
ВПЛИВ КСЕНОБІОТИКІВ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НА СТАН САПРОФІТНОЇ МІКРОФЛОРИ КИШКІВНИКА	109
Почерняєва В.Ф., Васько М.Ю.	
ДЕПОПУЛЯЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ, ПРОБЛЕМИ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ.....	112
Репік І.А.	
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІСІВ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	114
Романько Л.О., Іщенко В.І.	
ЗНАЧЕННЯ <i>VISCUM ALBUM</i> В ПРИРОДІ ТА ЖИТТІ ЛЮДИНИ	116
Рябченко Ю. В.	
МЕТОД ТРАНСОСОБИСТІСНОЇ ТЕРАПІЇ ЯК СПОСІБ КОРЕКЦІЇ ФІЗИЧНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	118
Сабадуха О. В.	
СОН ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ	122
Савицька М.С., Бажан А.Г.	
ЗАМЕЧАННЯ ПО КОЖНОЇ БЕЗЛЕКАРСТВЕННОЙ ЭФИРНОЙ ТЕРАПИИ ВНУТРЕННИХ ОРГАНОВ	125
Болотов Б.В., Болотов М.Б., Болотов И.М. Леськов А.А., Луцан В.Н. Стельмахов Ю.Н.	
ВПЛИВ ОТРУЙНИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	129
Дерев'янюк Т.В., Ніколаєнко К.С.	
СТУПІНЬ ДОВІРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ОФІЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ У ЛІКУВАННІ ТА ПРОФІЛАКТИЦІ ГОСТРИХ РЕСПІРАТОРНИХ ІНФЕКЦІЙ....	133
Семенко М.В.	
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	135
Скрипніков А.М., Телюков О.С., Рудь В.О.	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПЕЧІНКОВОГО ТА НИРКОВОГО КРОВОПЛИНУ ПРИ ГЕПАТОРЕНАЛЬНОМУ СИНДРОМІ	138
Сливка Н.О.	
ВЛИЯНИЕ ЭПИХЛОРИГИДРИНА И ЭКСТРАКТА ЭХИНАЦЕИ ПУРПУРНОЙ НА МЫШЕЧНУЮ ПЛАСТИНКУ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ ЖЕЛУДКА.	140
Смирнов А.С.	

ІМУНОМОДУЛЮЮЧИЙ ЕФЕКТ СЕАНСІВ НОРМОБАРИЧНОЇ ГІПОКСІЇ В ОСІБ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЯХ, ЗАБРУДНЕНИХ РАДІОНУКЛІДАМИ	141
Соколенко В.Л., Мельник Т.О., Соколенко С.В.	
ЭВОЛЮЦИОННО-ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОКИ ЗДОРОВЬЯ КАК ЦЕННОСТИ: О ЧЕМ МОГУТ РАССКАЗАТЬ ФАКТЫ КЛИНИЧЕСКОЙ НЕВРОЛОГИИ И BRAIN SCINCE	143
Соловьев О.В.	
ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ОПОРНО-РУХОВОЇ СИСТЕМИ ШКОЛЯРІВ ...	147
Сонник К.А.	
ЦІННІСНО-СМИСЛОВІ ОСНОВИ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ	149
Танасійчук Н.В	
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	152
Треумова С.І., Петров Є.Є., Бурмак Ю.Г., Шуть С.В.	
ЛІКУВАЛЬНА ДІЯ ПРОДУКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА	155
Тюжина К.О., Закалюжний В.М.	
SOME FEATURES OF THE OPTIC CANAL IN ADULTS.	157
V.K. Kandibey, O.P. Grebenchuk O.P., N. G. Lebedinets, A. V. Fedotchenko.	
АЛГОРИТМ ДІЙ ІЗ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ТА ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ У ЕКСТРЕНИХ ТА НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ	158
Цина А.Ю.	
SOME ASPECTS OF THE ORBIT SIZES IN ADULTS.....	161
O.P. Grebenchuk, V.K. Kandibey, N. G. Lebedinets, A. V. Fedotchenko.	
ДОТРИМАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИХ ВИМОГ ДО МІСЦЬ МАСОВОГО ВІДПОЧИНКУ ЛЮДЕЙ БІЛЯ Р.ВОРСКЛА В МІКРОРАЙОНІ «ДУБЛЯНЩИНА» (М.ПОЛТАВА)	162
Дерев'янюк Т.В., Христіч О.В.	
БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТЮТЮНОЗАЛЕЖНОСТІ	164
Чечотіна С.Ю. ¹ , Коваль А.А. ²	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ ЗОРУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	167
Шеремет І.В.	
ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	170
Шушпанов Д.Г.	
ЛУСКОКРИЛІ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	172
Юрович С.О.	
ДОСЛІДЖЕННЯ АНТИЛІЗОЦИМНОЇ АКТИВНОСТІ ЕШЕРИХІЙ І САЛЬМОНЕЛ.....	174
Яненко В.М. ¹ , Оксамитний В.М. ¹ , Яненко У.М. ¹ , Синицин В.А. ¹ , Сорокіна Н.Г. ²	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	178
Гриньова М.В.	

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗРОБКУ ПРОЕКТУ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: НОВІ СТАНДАРТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ»	181
Страшко С.В. ¹ , Білик В.Г. ¹ , Бойчук Ю.Д. ² , Босенко А.І. ³ , Гончаренко М.С. ⁴ , Гриньова М.В. ⁵ , Дутчак М.В. ⁶	
МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ	194
Бойчук Ю. Д.	
ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ВАЛЕОЛОГИИ	197
Гончаренко М.С.	
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ВНЗ	200
Апрелева І. В., Молчанюк О. В., Чаговець А.І.	
РОЛЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ФОРМУВАННІ ТА СТАНОВЛЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	203
Артюх О.В., Матвейшина Т.М., Лебединець М.Г.	
МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ.....	206
Жамардій В.О.	
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	208
Зуб О. В., Турчинов А. В., Алфімова Л. Д.	
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я.	210
Йосипенко О. М.	
ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ.....	213
Капустянська А.А., Моїсєєва Н.В., Вахненко А.В., Островська Г.Ю., Власова О.В.	
ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА З НАПРЯМУ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»	216
Коновалова О.О., Самойлова Н.В.	
ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ..	219
Кравченко Л.В.	
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СПРЯМУВАННЯ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	221
Марценюк Т.І.	
УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ТА ГІГІЄНА ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ	222
Міроєвський С.В.	
ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ЗДОРОВ'Я У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОЗДОРОВЧОЇ ГАЛУЗІ	224
Міхеєнко О.І.	
ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПИТАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ОДОНТОПАТОЛОГІЇ	227
Назаренко З.Ю., Ткаченко І.М., Марченко І.Я.	

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я	229
Новописьменний С.А.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ	232
Онищук С.О.	
ФОРМУВАННЯ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ДО ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я УЧНІВ: ПОЄДНАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО Й МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МАТЕМАТИКИ	235
Пивовар В.І.	
КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»	238
Рибалко Л.М.	
СУЧАСНІ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ — ТЕХНОЛОГІВ	241
Сергеева Т.П.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	244
Ситник О.А.	
МЕТОДИКА ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМ ТУРИЗМОМ У РАМКАХ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» У ВНЗ	247
Халайджі С.В.	
ГУМАНІСТИЧНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА СПРЯМОВАНІСТЬ КУРСУ «ОХОРОНА ПРАЦІ»	250
Хлопов А.М., Хомчак В.О., Хребтов О.Р.	
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У США	252
Чичук А.П.	
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я» У ВИЩІЙ ШКОЛІ	254
Шаповалова Т.Г.	
ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	258
Шуль М.Т.	

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

ПІДТРИМАННЯ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	260
Атаунех Х.Е., Куценко Н.П.	
НОВІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	262
Бойко Ю.С.	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	265
Бугайчук Н.Б.	

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	267
Васильєва Н.В. ¹ , Слободяник І.В. ²	
ЗНАЧЕННЯ ОСНОВ ПСИХОПРОФІЛАКТИКИ ТА ПСИХОГІЄНИ СУСПІЛЬСТВА ТА В РОБОТІ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА.....	272
Гіндак К.С.	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕННІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР ЗДОРОВ'Я ВСІХ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	277
Горяна Л.Г.	
ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ СТУДЕНТА	280
Громова А.М., Митюнина Н.И., Ляховская Т.Ю., Талаш В.В.	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ФОРМУВАННЯ.....	283
Дудко Л.М.	
ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	287
Єретик А.А., Іванько В.В., Полянничко О.М., Портна І.Л.	
КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	290
Ігнатенко С.А.	
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ ТА СТІЙКИХ МОДЕЛЕЙ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В СИСТЕМІ ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	294
Карленко Н.В., Терещенко Н.Д.	
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	297
Колінько Л.М., Деміденкова Г.Г.	
ЗМІСТ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ	299
Мазур В.М.	
СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ ЯК АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	300
Мешко Г.М., Парій І.В.	
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	302
Новак О.В., Андрейко С.С.	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.	304
Пищита В.Ю., Новописьменний С. А.	
ДУХОВНІ ОСНОВИ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	307
Роганова М.В.	
ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ХАРКІВЩИНИ ДО НАДАННЯ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ	309
Сіліна Г.О., Волкова І.В.	

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	311
Соколенко Л.С.	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ — АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ	314
Танасійчук Ю.М.	
ROLE OF PSYCHOSOCIAL FACTORS IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL STRESS OF TEACHERS AND ITS INFLUENCE ON HEALTH AND WORKING CAPACITY.....	317
Тymbota M.A., Lapko S., Polishchuk T.	
ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ВИПУСКНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПІД ЧАС ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА СТРЕСІВ ПЕРЕД ІСПИТАМИ	320
Ткаченко В.В.	
THE RELATION OF MEDICAL STUDENTS OF JUNIOR COURSES TO THEIR HEALTH AND TO THE PHYSICAL EDUCATION CLASSES AT THE UNIVERSITY.....	323
Tkachenko H.V., Lukavenko H.G.	
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	327